

در باره نشریه "حکمت"

کورس مدرسی

نام "حکمت" با الهام از منصور حکمت است که درافزوده های او به تئوری مارکسیسم حکمت‌زندگی بسیاری از ما در تغییر جهان و ایجاد یک دنیای بهتر است. برای بسیاری از "مارکسیستها" و ضد مارکسیستها، هردو به یکسان، مارکسیسم علم تعیین "محتوم‌ها" است. برای آنها، ماتریالیسم مارکس، ماتریالیسم تاریخی، ابزار تشخیص جبر تاریخی است. فرمولی است برای توضیح گذشته و برای اثبات آنچه که قطعاً در آینده اتفاق خواهد افتاد. از نظر این "مدافعین" و مخالفین مارکس، میگوید "سوسیالیسم محتوم است". میگویند مارکس گفته است همانطور که بعد از برده داری فئودالیسم حتمی بود، همانطور که بعد از فئودالیسم سرمایه داری اجتناب ناپذیر بود، بعد از سرمایه داری نیز سوسیالیسم حتمی است. بحران افزایش و فقر روزافزون در سرمایه داری، انقلاب پروولتری، سقوط سرمایه داری همه پدیده های اجتناب ناپذیر هستند. نقش "عنصر آگاه"، یا "مارکسیست"، تسهیل شرایط تحقق این پروسه های اجتناب ناپذیر است. اگر برای مخالفین مارکس نشان دادن پوچی چنین تفسیری مکانیکی و دترمینیستی از تاریخ ابزار تخطئه و رد مارکسیسم است، برای "مارکسیستها"ی ما، این تبیین چیزی جز تئوری انتظار و "کمک" به آنچه که فی الحال در حال وقوع است نیست. اما این انتظار یا این "قابله گی" آنچه که در حال وقوع است، در دنیای سیاست و تحولات اجتماعی، چیزی جز کمک به پروسه انکشاف سرمایه داری "خوب"، "ملی"، مدرن، صنعتی، غربی، دمکرات و غیره نیست. درست به همین دلیل چپ ناسیونالیست از استالین تا مائو و

از انور خوجه تا چپ های "مدرن" وطنی و بین المللی بعنوان فعالین مدرنیزه کردن و صنعتی کردن اقتصاد کشور و در بهترین حالت بعنوان انسان دوستان درافتاده با فقر و تهیدستی و مدافع قانون مداری به آن احتیاج پیدا میکنند. مارکسیسم برای همه اینها ابزار همراهی با "واقعیات موجود" جامعه است. این متد هسته اساسی منشویسم و بلشویسم، در تفاوت با لنینیسم است.

منصور حکمت علیه این خرافه دترمینیستی برخاست. در دایره "متد" و فلسفه آنچه که بیش از هر چیز منصور حکمت را از "دیگران" متمایز میکند رد این تفسیر از مارکس و اعتقاد به درستی این حکم مارکس است که "فلاسفه تاکنون جهان را تنها به شیوه های مختلف تفسیر کرده اند: مساله اما تغییر آنست"

این تبیین از مارکس چیزی جز پروسه انتگره ی دیدن، فهمیدن و تغییر دادن نیست. درست مثل همه علوم دیگر، در مارکسیسم شناخت پروسه های مادی برای درک امکان دخالت در آنهاست. کشف قانون جاذبه پایه تئوری پرواز و ابزار رهایی از جاذبه است، نه تئوری انتظار سقوط هواپیما. اکتشافات مکانیک کوانتم ابزار کنترل و بکارگیری فعل و انفعالات ذرات اولیه در الکترونیک یا در فعل و انفعالات هسته ای است و نه اعلام شناخت ناپذیری طبیعت و پیش بینی "قیامت" محتومی که "ازدیاد" "آنتروپی" آنرا ناگزیر میکند. مارکسیسم و ماتریالیسم تاریخی روند های جامعه سرمایه داری را نشان میدهند و ابزار تغییر را بدست کسانی که مایل به بکار گیری آن هستند میدهد. بدون وجود چنین بکار برندگانی هیچ چیز محتوم نیست. بدون وجود لنین انقلاب اکبر، چه موافق و چه مخالف آن باشید، میسر نمیشد. تغییر و قدرت آگاهی انسان در ایجاد تغییر، هسته تمام علوم و هسته اساسی فلسفه مارکس و همینطور فلسفه منصور حکمت است. از میان همه چیزهایی که در چارچوب جامعه سرمایه داری ممکن است، "محتوم" را اراده انسان تعیین میکند. این جوهر فلسفه دخالتگر مارکس و حکمت، هسته لنینیسم، است.

نشریه "حکمت" خواهد کوشید تا ابزار این دخالتگری برای تغییر دنیا باشد. ما به هیچ تئوری محتومی برای دنیا، چه سوسیالیسم، چه رستاخیز مردگان و چه روز نابودی همگانی، معتقد نیستیم. برای ما آینده صفحه نوشته نشده ایست که انسانهای آگاه با اراده خود آن را خواهند نوشت. نشریه "حکمت" تلاش خواهد کرد که قلمی در دست تئوریک- پراتیسین هائی باشد که میخواهند با درک پروسه های عینی و ذهنی دنیای ما و با درک مقتضیات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی تولید و بازتولید سرمایه داری فوراً سرمایه داری را از سر جامعه انسانی کم کنند، اختیار را مجدداً به انسان برگردانند و "یک دنیای بهتر" را فوری و بدون تاخیر عملی کنند.

”حکمت“ یک نشریه تئوریک - سیاسی است. سیاست بدون تئوری و بدون تحلیل و موشکافی عمیق جز جست و خیز در یک ”تاریکخانه“ اجتماعی نیست. ”حکمت“ امید دارد که چراغی در مسیر تحقق این ”دنیای بهتر“ باشد.

حزب کمونیست کارگری ایران - حکمتیست یک حزب سیاسی است. حزبی است که تعدد نظرت پر متن وحدت اراده و عمل سیاسی را مجاز و ممکن میسازد. تفاوت اولیه یک حزب سیاسی با گروههای ایدئولوژیک این است که در این گروهها مبنای اتحاد مثل هم اندیشیدن است. حزب ما در چارچوب جنبش اجتماعی کمونیستی کارگری تعدد نظر را نه تنها طبیعی بلکه مبنای خلاقیت و شکوفائی میداند. آنچه حزب ما را بهم وصل میکند، اتحاد بر اهداف اجتماعی برنامه ”دنیای بهتر“ بعلاوه اعتقاد به ضرورت تحزب سیاسی، بعنوان تنها راه تصرف قدرت سیاسی و تغییر دنیا و جامعه در ابعاد ماکرو است. اتحاد داوطلبانه حول ضرورت یک اراده و عمل واحد بر اساس تصمیم اکثریت مبنای عمل مشترک این حزب است.

”حکمت“ نشریه ای از حزب است. اما ارگان حزب نیست. مقالات مندرج در نشریه الزاما موضع حزب یا نشریه ”حکمت“ نیست. مسئولیت هر نوشته با نویسنده آن است. مواضع سیاسی حزب در نشریه ”کمونیست“ درج میگردد.

”حکمت“ از یک طرف اجازه میدهد که تبیین های مختلف از یک مسئله منعکس شوند و از طرف دیگر این امکان را فراهم می آورد که مسائلی که حزب در مورد آنها موضع نگرفته و یا اصولا لازم نیست موضع بگیرد، که بسیاری از موضوعات اجتماعی در این دسته بندی قرار میگیرند، مورد بحث و احیانا مناقشه قرار گیرند. جریان ما هیچگاه برای تبیین چه سیاسی و چه نظری رای نگرفته است. ما تبیین یا تحلیل ”رسمی“ نداریم. حزب ما موضع سیاسی رسمی دارد. اندیشه را نمیشود به رای گذاشت. این برخورد به تئوری و به تحلیل نقطه قدرت حزب ما و سنت ما بوده است و امکان داده که همه ما بتوانیم هویت یگانه خود را حفظ کنیم. ”حکمت“ همین سنت را ادامه خواهد داد.

امید این است که ”حکمت“ پروژه مشترک طیفی از رهبران، کادرهای و فعالین این جنبش شود. همه کسانی که خود را در اهداف این نشریه شریک میدانند به درگیر شدن در این پروژه و نوشتن برای ”حکمت“، توزیع و تکثیر آن دعوت میکنیم. برای ”حکمت“ بنویسید، سوالات و نظراتتان را برای ”حکمت“ بفرستید این سوالات و این نظرات را منعکس خواهیم کرد. تنها شرط انتشار یک

نوشته در نشریه "حکمت" موافقت سردبیر آن است. روشن است که سردبیر "حکمت" را حزب تعیین میکند.

نشریه "حکمت" هم بصورت چاپی و هم اینترنتی قابل دسترس خواهد بود. صفحه بندی آن همانطور که مشاهده میکنید کتابی است و هر بخش آن مستقلا قابل بازتکثیر است. از شما دعوت میکنیم که در خارج کشور نشریه "حکمت" را بخريد و وسیعا توزیع کنید و در ایران، همه نشریه یا هر بخشی که میتوانید را تکثیر کنید و بدست دوستان و آشنایان خود برسانید. نشریه "حکمت" راه، بویژه در ایران، معرفی کنید، دایره خوانندگان آن را افزایش دهید و آن را بدست علاقمندان برسانید.

تهیه، چاپ و توزیع این نشریه بدون کمک مالی شما ممکن نیست. نشریه "حکمت" را بخريد، نشریه "حکمت" را بفروشید، "حکمت" را آبونه شوید، به "حکمت" کمک مالی کنید. از طریق صفحه اینترنت "حکمت"، یا از طریق حساب بانکی حزب میتوانید کمک مالیتان را بدست ما برسانید. رسید کمک های مالی اعلام خواهد شد.

موضوعات این شماره "حکمت" بناگزر رنگ رویدادهائی را دارد که حزب کمونیست کارگری ایران را پاشاند و این حزب را برای همیشه تغییر داد. تحول درونی حزب کمونیست کارگری و تشکیل حزب حکمتیست باید از جنبه های مختلفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. هم به لحاظ تئوریک یعنی از زاویه آنچه که ما به آن حکمتیسم اطلاق میکنیم، و هم از نظر مابه ازاء سیاسی آن در ایران. یکی از اهداف مهم نشریه "حکمت" بازگردندن انسجام نظری و چابکی فکری به جریان ما و پر کردن خلای است که تحولات حزب کمونیست کارگری ایران بر جای گذاشته است.

اولین بحث این شماره، بحثی در مورد رابطه حزب کمونیستی با قدرت سیاسی است. این موضوعی است که منصور حکمت تحت عنوان "حزب و قدرت سیاسی" مطرح کرده است. این بحث اشاره به ویژگی های رابطه حزب کمونیستی با قدرت سیاسی دارد و بر ضرورت تصرف قدرت سیاسی و شکل دادن به دولت از جانب کمونیست ها بعنوان یک اقلیت تاکید دارد. این یک تز محوری حکمتیسم است که بقول خود منصور حکمت نسبت به آنچه که چپ مفروض میداشت یک "کفر" به حساب می آمد. این نوشته بخش اول بحثی است که نویسنده در انجمن مارکس - حکمت در لندن ارائه داده است.

گفتگوی ینار محمد با کورش مدرسی دومین بحث این شماره است. این گفتگو به زبان انگلیسی انجام شده که بخش اول آن توسط ایرج فرزاد و بخش دوم آن توسط اعظم کم گویان به فارسی ترجمه شده و توسط مصاحبه شونده ادیت گردیده است. این مصاحبه مروری بر زمینه های تریخی شکاف حزب کمونیست کارگری ایران، گسترش بعدی آن و بالاخره جدائی حکمتیست ها از آن است. بعنوان ضمیمه این مصاحبه، مجموعه ای از اسناد مربوط به مباحثات حزب کمونیست کارگری، که در این مصاحبه به آنها اشاره شده است، به نشریه "حکمت" اضافه گردیده. این اسناد نه کل اسناد مباحثات هستند و نه حتی بخش مهم مباحثی که بخصوص از طرف رفقای جناح حکمتیست مطرح گردیده است. اینها صرفا نمونه هائی از مباحث رد و بدل شده هستند که روالی اولیه از جدال گرایش های درونی حزب را بدست میدهند. اسناد کامل این جدالها بصورت جداگانه با توضیحات لازم منتشر خواهند شد.

موضوع بعدی اعتراضات دانشجویی و وظایف دانشجویان کمونیست است. این بحث در میزگردی که بوسیله مصطفی اسد پور اداره شده است توسط اسد گلچینی، بهرام مدرسی و کورش مدرسی انجام شده است. در این میزگرد شرکت کنندگان نظراتشان در مورد موقعیت اعتراضات دانشجویی و وظایف دانشجویان کمونیست، نسبتا به تفصیل، مورد بحث قرار داده اند.

دو نوشته از منصور حکمت "در باره احزاب سیاسی" و "در مورد کار مولد و غیر مولد" در اینجا تجدید چاپ شده اند. موضوع نوشته اول مستقیما هم به بحث "حزب و قدرت سیاسی" و هم به تحولات حزب کمونیست کارگری ایران مربوط میشود. موضوع دوم گرچه یک موضوع "آبستره" تئوریک تر است اما سرنخی از بینش منصور حکمت از مارکس را بدست میدهد.

عنوان موضوعات دیگر گویای محتوای آنهاست.

در پایان باید از همه همکاران این شماره نشریه حکمت، که بدون کمکشان این نشریه ممکن نمیشد تشکر کنم. علاوه بر دستیاران سردبیر، یعنی اعظم کم گویان، مصطفی اسد پور و نسربین جلالی، از رفقا عباس رضائی، آذر مدرسی، جواد اصلانی و ایرج فرزاد به خاطر کمکشان در تهیه این شماره حکمت باید تشکر کنم.

۲۸ دسامبر ۲۰۰۴ - ۸ دی ماه ۱۳۳۸